ספרי — **אוצר החסידים** — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

שער
שלישי

דבר מלכות

תבוא

"וענית ואמרת" בקול רם: צריכה כבר להיות הגאולה בפועל

●

שיחות קודש

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

770 איסטערן פארקווי ברוקלין, נ.י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וארבע לבריאה

הי' תהא שנת פלאות דגולות

שנת השבעים וחמש לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

משיחות ש"פ תבוא, כ"א אלול ה'תנש"א

– תרגום מאידית –

א. בהמשך להציווי בפרשתנו[1] על מצות ביכורים (ווידוי מעשר[2]) כשמגיעים לארץ ישראל (ובזה „השלים משה לבאר את התורה ולחדש כל המצות אשר צוה אותו ה' כו'"[3] כמו שהתחיל „בעשתי עשר חודש באחד לחודש גו' בעבר הירדן בארץ מואב"[4]) – חוזר משה לדבר אודות כללות הקיום של כל התורה והמצוות והברית ע"ז בין הקב"ה לבנ"י[5] („כי כבר השלמתי לך הכל"[3] בספר משנה תורה):

„היום[6] הזה ה' אלקיך מצוך לעשות את החוקים האלה ואת המשפטים ושמרת ועשית אותם בכל לבבך ובכל נפשך וגו'"; ואח"כ[7] – „שמור את כל המצוה אשר אנכי מצוה אתכם היום, והי' ביום אשר תעברו את הירדן אל הארץ גו' והקמות לך אבנים גדולות גו' וכתבת עליהן את כל דברי התורה הזאת וגו'"; וכן – „הסכת[8] ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם לה' אלקיך, ושמעת בקול ה' אלקיך ועשית את מצותיו גו'", ואח"כ בהמשך הפרשה – מדובר בארוכה אודות „דברי[9] הברית אשר צוה ה' את משה לכרות את בני ישראל בארץ מואב מלבד הברית אשר כרת אתם בחורב", עד לסיום הפרשה ממש[10]: „ושמרתם את דברי הברית הזאת ועשיתם אותם למען תשכילו את כל אשר תעשון" [ותוכן זה נמשך גם בפרשיות שלאחרי זה (נצבים, וילך, האזינו ווזאת הברכה), בהן מדובר (לא על מצוות פרטיות, אלא) אודות הברית על כללות התורה והמצוות וענינים כלליים הקשורים בזה].

כיון שהציווי והברית על כללות התומ"צ בא בהמשך אחד מיד לאחרי מצות ביכורים[11], יש לומר שישנה שייכות תוכנית ביניהם[12] (כידוע הדיוק בכל עניני התורה, גם בסדר התורה).

ובפרט לפי פירוש רש"י[6], ש„(היום הזה ה' אלקיך מצוך גו') ושמרת ועשית אותם" היא ברכה שבאה בגלל קיום מצות ביכורים האמורה לפני זה[13] („בת קול

---

1) בתחלתה (כו, א ואילך).

2) שם, יב ואילך.

3) רמב"ן פרשתנו עה"פ היום הזה ה' אלקיך מצוך גו' (שם, טז).

4) דברים א, ג. ה.

5) ראה ספורנו עה"פ היום הזה גו': היום הזה – שאתה נכנס עמו לברית, הנה ענין הברית הוא שהא־ל ית' מצוך את החוקים והמשפטים לטוב לך ואתה מקבל עליך לשמרם.

6) פרשתנו כו, טו.

7) כו, א־ג.

8) שם, ט־י.

9) כח, סט.

10) כט, ח.

11) ראה ספרי ריש פרשתנו: עשה מצוה האמורה בענין (ביכורים) שבשכרה תכנס לארץ. ועפ"ז, קיום הברית על כללות תומ"צ בארץ ישראל הוא בשכר קיום מצות ביכורים. אבל עדיין צריך ביאור בהשייכות ביניהם, כבפנים.

12) וענין זה נראה גם ב„מקרא ביכורים" – שההודאה היא על יציאת מצרים כו' – ענינים כלליים השייכים לכל ישראל בכל הדורות – ראה לקמן בפנים סעיף ז.

13) וראה לקו"ת ריש פרשתנו (ד"ה היום הזה ה' אלקיך מצוך – מא, רע"ג): „לא כתיב איזה יום משום דהמקרא מחובר לפרשה שלמעלה הימנה שמסיימת ארץ זבת חלב ודבש שקודם שנכנסו לארץ הי' כריתת ברית על קבלת התורה . . וזהו היום הזה וגו' דהיינו בשעת כניסתן לארץ, ולכן ודבש היום הזה הוי' הוא ראשי תיבות צירוף הוי' אחת שהוא"ו של ודבש שבפרשה ראשונה מחובר למקרא שלמטה הימנה כי הכל ענין אחד" (וראה לקו"ש שבהערה הבאה (ע' 231), שענין זה מתאים

מברכתו הבאת ביכורים היום תשנה לשנה הבאה"[14].

ויתירה מזה: הברית על כללות תומ"צ נאמרה באותה פרשה עם מצות ביכורים, והתחלת הפרשה היא בענין זה (ביכורים) – שההתחלה (של כל דבר, אפילו בלשון בני אדם, ועאכו"כ בקדושה ותורה) היא הקדמה ויש לה שייכות להמשך הענין.

וצריך להבין מהי השייכות בין מצות ביכורים והברית על קבלת התומ"צ – כל התומ"צ. לכאורה ביכורים היא מצוה פרטית אחת בין כל מצוות התורה, הקשורה עם תנאים והגבלות בזמן במקום באיש ובמין [דוקא בארץ ישראל[15] בזמן שביהמ"ק ה' קיים[16]; דוקא משבעת המינים שנשתבחה בהן ארץ ישראל ומן המובחר שבהם[17]; דוקא מי שיש לו קרקע בארץ ישראל[18], וקרקע משובחת[19]; "אין קורין מקרא ביכורים אלא בזמן שמחה מעצרת ועד החג"[20]; ועוד]. במה מתבטאת שייכותה ל"היום הזה ה' אלקיך מצוך גו'" – דקאי על כל המצוות, שבהן מחוייבים בני ישראל בכל זמן ובכל מקום, כפרש"י עה"פ[6]: "בכל יום יהיו בעיניך חדשים כאילו בו ביום נצטוית עליהם"[21].

גם צריך להבין בנוגע לשם הפרשה – "תבוא"[22]: דובר פעמים רבות[23] בנוגע לשמות הפרשיות, ששמו של דבר מבטא את תוכן הדבר שנקרא בשם זה. ועפ"ז צריכים הסברה בפרשתנו: "תבוא" פירושו – כניסה (של בנ"י לארץ ישראל). שלכאורה זהו רק הקדמה והכנה לקיום מצות ביכורים (ושאר המצוות) שצריכים לקיים לאחרי ש"תבוא אל הארץ גו'"[24]. ואעפ"כ כל הפרשה – החל מעצם מצות ביכורים, עד גם לברית על כללות כל המצוות שבפרשתנו – נקראת בשם "תבוא", שהוא לא יותר מאשר הכנה והקדמה לקיום המצוות בארץ!

ב. ויובן בהקדים החידוש במצות ביכורים לגבי שאר האופנים בנתינת שבח והודאה לה':

התוכן דהבאת ביכורים ומקרא ביכורים הוא ההכרה ש"מאתו יתברך הוא יגיע לנו כל הברכות בעולם"[25]; ברכת הקב"ה מביאה ליהודי את שפע התבואות והפירות בשדהו, ולכן הוא נותן להקב"ה

עם פרש"י עה"פ, כי ההכרח של רש"י ש"היום הזה גו'" קאי במצות ביכורים הוא (גם) ממה שנאמר לפני זה "ארץ זבת חלב ודבש", שדבש שייך דוקא למצות ביכורים, עי"ש).

14) נתבאר בלקו"ש חי"ט פ' תבוא (ע' 227 ואילך).

15) כלים פ"א מ"ו. חולין קלו, א. רמב"ם הל' ביכורים רפ"ב.

16) ביכורים פ"ב מ"ג. שקלים פ"ח מ"ח. תוספתא שם פ"ג. ספרי פרשתנו כו, ד. רמב"ם שם.

17) ביכורים פ"א מ"ג. מ"י. רמב"ם שם ה"ב־ג.

18) שהרי דוקא הפירות הגדלים בקרקע שלו חייבים בביכורים (ביכורים שם מ"ב. רמב"ם שם ה"י).

19) שאין מביאין "לא מתמרים שבהרים ולא מפירות שבעמקים" (מקומות שבהערה 17).

20) פרש"י פרשתנו כו, יא. וראה גם רמב"ם שם פ"ד הי"ג.

21) ראה גם לקו"ש חי"ט ע' 356 ואילך.

22) כך נקראת בכל החומשים שראיתי (ולא כי תבוא), ועד לדרושי רבותינו נשיאינו דפרשה זו בהתחלתם. ובטור או"ח סו"ס תכח: כי תבוא. וברמב"ם "סדר תפלות כל השנה" בסופו: והי' כי תבוא. ואכ"מ.

23) ראה בארוכה לקו"ש חי"ה ע' 57 ואילך. ועוד.

24) שהרי "כי תבוא אל הארץ גו'" הוא לא הציווי על הכניסה לארץ וכיבוש וחלוקת הארץ, ונאמר בפרשיות שלפני זה.

25) חינוך מצוה עב. מצוה תרו.

„מראשית כל פרי האדמה"[26], מהראשונים והמובחרים שבפירות השדה, ומודה להקב"ה (ואינו „כפוי טובה"[27]) עבור הפירות שבהם בירך אותו הקב"ה ועבור כל חסדיו („חסדי המקום"[28]) – „וענית ואמרת לפני ה' אלקיך"[29], „יספר חסדיו יתברך עלינו ועל כל עם ישראל דרך כלל"[30].

הרגש ההודאה להקב"ה עבור חסדיו ואמירת התודה ונתינת שבח והודאה לה', עליהם, הוא ענין כללי בחיי היהודי, החל „מיד כשניעור משנתו"[31] ע"י הכרה והצהרה „מודה אני לפניך . . שהחזרת בי נשמתי"[32]. וזהו היסוד, השער הראשון לעבודת השם שלו, והמשכה הוא בברכות ותפלות (ע"ד „נודה לך . . על חיינו המסורים בידך . . ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת ערב ובוקר וצהרים"[33]), ו„ברכות הנהנין" השונות והרבות שיהודי מברך ומודה להקב"ה במשך כל היום, ובכל יום, עבור כל טובה והנאה שנהנה, כולל – ועיקר – ברכת המזון (שהיא מן התורה[34]) – „הזן את העולם כולו בטובו בחן ובחסד וברחמים כו'"[35].

יתירה מזה: אפילו בין אומות העולם, המאמינים ומכירים שהקב"ה הוא בורא העולם ומנהיגו – ישנה ההנהגה להודות להקב"ה עבור כלכלתם וכיו"ב.

וזה מודגש עוד יותר ע"פ תורת הבעש"ט הידועה (נתבארה בפרטיות ע"י אדמו"ר הזקן[36]), שבריאת כל העולם מתחדשת בכל יום ויום ובכל רגע ורגע. וזהו חסד בלתי מוגבל של הקב"ה בורא העולם לכל נברא – שמשפיע על הנברא ומביאו להכרה והרגש עמוק, שהוא וכל הסובב אותו תלויים לגמרי בחסד התמידי של הקב"ה[37].

אבל במצות ביכורים מוצאים אנו חידוש – ביטוי עמוק וכולל יותר של הכרה והודאה להקב"ה[38]: יהודי מבטא את רגשי תודתו להקב"ה עבור חסדיו לא רק בדיבור, אלא שמבטא זאת באופן חזק יותר – במעשים: הוא לוקח „מראשית כל פרי האדמה", ומביא זאת לבית המקדש, „תביא בית ה' אלקיך"[39], „אל המקום אשר יבחר ה' אלקיך לשכן שמו שם"[26], ומניחם לפני הקב"ה, „והנחתו לפני ה' אלקיך"[40].

וזה מבטא את ההכרה המלאה ש„לה' הארץ ומלואה"[41], הכל שייך להקב"ה: היהודי אינו מסתפק בהכרה שכל רכושו בא לו בחסדי ה' וברכתו ית' – אלא הוא מראה בהבאת הביכורים שגם לאחר קבלת שפע הפירות שייכים הפירות (וכל נכסיו) עדיין להקב"ה (כיון ש„לה' הארץ ומלואה"), ולכן הוא מביא את „ראשית

26) פרשתנו כו, ב.
27) פרש"י שם, ג.
28) פרש"י שם, ה.
29) פרשתנו שם.
30) חנוך מצוה תרו. וראה גם סהמ"צ להרמב"ם מ"ע קלב.
31) ל' אדה"ז בשו"ע או"ח מהדו"ב ס"א ס"ו. סידור אדה"ז לפני „מודה אני". ועוד.
32) סדר היום בתחלתו – הובא בבאה"ט או"ח ס"א סק"ה. שו"ע אדה"ז שם. מהדו"ק שם ס"ה.
33) תפלת העמידה בברכת מודים.
34) ברכות מח, ב. רמב"ם הל' ברכות רפ"א.
35) נוסח ברכה ראשונה דבהמ"ז.
36) בשער היחוד והאמונה בתחלתו.
37) ראה בכ"ז גם מכתב ח"י אלול ש.ז. (סה"ש תשנ"ב ח"ב ע' 515 ואילך).
38) בהבא להלן, ראה גם מכתב מוצש"ק פ' תבוא, כ"א אלול ש.ז. (סה"ש שם ע' 521 ואילך).
39) משפטים כג, יט. תשא לד, כו.
40) פרשתנו כו, י.
41) תהלים כד, א.

כל פרי האדמה" (הראשונים והמובחרים) „לפני ה' אלקיך", זה נשאר ברשות הקב"ה[42].

ופעולת הבאת הביכורים „לפני ה' אלקיך" (באופן שזה נשאר שם) חודרת לעומק יותר באדם המביא הביכורים – שיכיר עוד יותר, עד שירגיש – שכולו וכל הנמצא ברשותו שייך „לפני ה' אלקיך" – כיון שע"י הבאת ביכורים (במעשה בפועל) מתבטאת ההכרה לא רק במחשבה ודיבור שלו (כבנתינת שבח והודאה בברכת המזון וכיו"ב), אלא גם במעשה שלו; זה חודר בכל מציאותו כל „לבושיו", עד שהפעולה והמעשה חודר לעומק גם בדיבורו – „וענית ואמרת לפני ה' אלקיך", שאומר זאת בקול רם („וענית ל' הרמת קול"[43]) ובשמחה[44], ומחשבתו וכוונתו בזה[45].

ג. ויש לומר הביאור בזה[38]:

חז"ל אומרים[46] שבנ"י נקראים „ביכורים", כמ"ש[47] „כביכורה בתאנה בראשיתה ראיתי אבותיכם", ו„קדש ישראל לה' ראשית תבואתה"[48], כי כשם ש„ביכורים" (מלשון בכור) הם „ראשית פרי האדמה", ו„קדמו ביכורים לכל"[49] – כך בנ"י הם „ראשית" העולם[50] – לפני ולמעלה מכל מה שנברא – „מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר"[51]. וכמאחז"ל[52] עה"פ[53] „בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", שהעולם נברא „בשביל ישראל שנקראו[48] ראשית תבואתה".

וזה שייך לא רק לכללות נשמות ישראל למעלה או כללות עם ישראל למטה, אלא לכאו"א מישראל פרטי למטה, אנשים נשים וטף, כמאחז"ל[54]: „כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם", כל יהודי צריך לומר שהעולם נברא בשבילו.

וכשם שאת הביכורים בפשטות צריכים להביא לירושלים ולהניח בבית המקדש, „לפני ה' אלקיך" – כמו"כ הוא בנוגע לבנ"י: בהיותם ה„ביכורים" של העולם, הרי ה„מקום" האמיתי דבנ"י, דכאו"א מישראל, הוא „לפני ה' אלקיך", בבית המקדש. כיון שהמציאות העיקרית והאמיתית של יהודי (גם כנשמה בגוף למטה) היא נשמתו האלקית[55], שהיא „חלק אלוקה ממעל ממש"[56], עד –

---

42) שנעשים כקדשי מקדש וניתנים לכהנים (ראה ביכורים פ"ג מי"ב. רמב"ם הל' ביכורים רפ"ג. וראה גם רמב"ם שם פ"ב הי"ט. ועוד).

43) פרש"י פרשתנו כו, ה. מסוטה לב, ב.

44) ספרי ופרש"י שם, יא. פסחים לו, ב. רמב"ם שם פ"ד הי"ג.

45) ראה חינוך שבהערה 30: האדם מעורר מחשבותיו ומצייר בלבבו האמת בכח דברי פיו, על כן בהיטיב אליו השם ברוך הוא ובברכו אותו . . ראוי לנו לעורר לבנו בדברי פיהו ולחשוב כי הכל הגיע אליו מאת אדון העולם כו'.

46) זח"ג רנג, א (ברע"מ). וראה זח"ב קכא, רע"א. – הובאו ונת' באוה"ת פרשתנו ע' תתרלג ואילך. שם ע' תתרלט ואילך. וראה סה"מ תרנ"ד ע' רפד ואילך. וראה גם אסת"ר פ"ט, ב.

47) הושע ט, י.

48) ירמי' ב, ג.

49) תרומות פ"ג מ"ז (וברע"ב שם בפירוש הא').

50) ראה ד"ה קדש ישראל לה' בלקו"ת פינחס עט, סע"ב ואילך. אוה"ת פינחס ס"ע א'רג ואילך. שם ע' א'ריב ואילך. סה"מ תר"ל ע' רה ואילך. המשך תרס"ו ע' תקח ואילך.

51) ב"ר פ"א, ד. וראה תדא"ר פי"ד.

52) פרש"י ר"פ בראשית. וראה גם תנחומא (באֶבער) בראשית ג. ויק"ר פל"ו, ד.

53) בראשית א, א.

54) משנה סנהדרין לז, סע"א. וראה פיה"מ להרמב"ם בהקדמתו ד"ה דע כי הקדמונים חקרו.

55) ראה תניא רפל"ב. שעהיוה"א פ"ו (פ, סע"ב). רדב"ז לרמב"ם הל' ממרים פ"ב ה"ד.

56) תניא רפ"ב.

בלשון הידוע[57] – „ישראל וקוב"ה כולא חד", ולכן, כאו"א מישראל, בכל מצב שנמצא, קשור ומחובר עם הקב"ה, ולכן צריך הוא להמצא (גם בגלוי) „לפני ה' אלקיך" ,

„לפני" – הן בפירושו הפשוט: לפני – בסמיכות להקב"ה, והן בפירושו הפנימי: מלשון פנימיות[58] – בפנימיות „ה' אלקיך", „ישראל וקוב"ה כולא חד". כי הגם שכל העולם נברא ע"י הקב"ה, אמנם העולם נברא רק כאמצעי „בשביל ישראל שנקראו ראשית", ובמילא אין הוא מתקרב ואין הוא מגיע לפנימיות („לפני") הרצון והכוונה דהוי' אלקיך; משא"כ ישראל הם „ביכורים" („ראשית") – התכלית היא בהם גופא[59], וכל שאר הדברים נבראו „בשביל ישראל", כיון ש„ישראל וקוב"ה כולא חד", ולכן קשורים הם עם „לפני (הפנימיות ד)הוי' אלקיך"[60],

וכפי ש„הוי'" (מלשון מהוה[61]) נעשה „אלקיך" (לשון יחיד, לא אלקיכם), „כחך וחיותך"[62] – כיון שכאו"א מישראל – גם כפי שנמצא כנשמה בגוף למטה (שנתהוה משם הוי' כפי שמתלבש באלקיך, כחך וחיותך) – הוא בדרגת ביכורים, כנ"ל ש„כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם", ואין מחלקים בזה בין יהודי אחד לאחר, אלא „כל אחד ואחד" ממש – אפילו כזה שנמצא בדרגא נחותה (בחיצוניות) „חייב לומר בשבילי נברא העולם".

ומזה מובן ג"כ, שזה שיהודי הוא „לפני ה' אלקיך" צריך לחדור בכל חיי היהודי בכלל, וגם בפרט. יהודי צריך להרגיש איך שכל פרט בחייו הוא ענין של „ביכורים" להקב"ה: לא רק כאשר הוא עוסק בענינים אלקיים, לימוד התורה וקיום המצוות, אלא אפילו כאשר הוא מתעסק בעניני חולין דפרנסה וכדומה – הרי כיון שהם דברי הרשות של יהודי, שייכים גם הם לענין הביכורים, ובמילא צריכים הם להיות חדורים בהתנשאות וקדושה המלאה והנעלית ביותר[63], כמתאים לענין שנעשה „לפני הוי' אלקיך".

ואפילו כאשר מדובר אודות מחשבה, דיבור או מעשה אחד ויחיד, שנראה חסר חשיבות ביחס לשאר מחשבותיו, דיבוריו ומעשיו – הרי בהיותם מחשבה, דיבור או מעשה של יהודי, ה"ז חלק מ„ביכורים" ששייכים לבית המקדש, „לפני הוי' אלקיך"!

וההסברה בזה היא, כנ"ל: כיון שזהו חלק מחיי היהודי – ויהודי הוא „כולא חד" עם הקב"ה, ואין הוא אמצעי לדבר אחר, אלא הכוונה והתכלית היא בו גופא

---

57) ראה זח"ג עג, א.

58) להעיר מתו"א משפטים עה, ג. תו"ח שם תט, רע"א. ועוד.

59) ראה לקו"ש ח"ב ע' 604. ח"ה ע' 246. ח"ו ס"ע 235 ואילך. ח"י ע' 25.

– וגם הענין ש„אני נבראתי לשמש את קוני" (משנה ובריית סוף קידושין), הנה מכיון שישראל וקוב"ה כולא חד, הרי זה גופא מה שנבראו לשמש את קונם, זהו המציאות שלהם (וראה לקו"ש ח"ה שם ובהערה 40). וראה (יתירה מזה) לקו"ש חכ"ד ע' 163 הערה 44.

60) ועוד יש לומר: „לפני הוי' אלקיך" – למעלה מהוי' אלקיך (ע"ד הפירוש ב„לפני הוי' תטהרו" (אחרי טז, ל) – אוה"ת דרושים ליוהכ"פ ע' ב'קלט), שהרי ישראל וקוב"ה כולא חד, למעלה משם הוי' (מלשון מהוה) ואלקיך (שם אלקים).

61) זח"ג רנז, סע"ב. פרדס שער א (שער עשר ולא תשע) פ"ט. שעהיוה"א רפ"ד.

62) ראה לקו"ת במדבר טו, רע"ד. שלח מ, ג. אוה"ת יתרו ע' תתצט ואילך. לקו"ש חי"ח ע' 191.

63) ראה גם לקו"ש חכ"ד ע' 662. וש"נ.

– הרי מובן, שכן הוא גם בנוגע לפרטי חייו, שכל פרט שיהודי עושה, כל מחשבה דיבור או מעשה שלו, ובכל רגע בזמן ונקודה במקום שבו הוא נמצא – אפילו אחד ויחיד ופעוט[64] (לפי ערך) – הוא חלק מ„ביכורים" שנמצאים „לפני ה' אלקיך" ב„בית המקדש" („מקדש אד' כוננו ידיך"[65]), וגם ברגע זה ובמקום זה (אפילו אם זהו רק דבר ארעי) יש עליו חיוב לומר „בשבילי נברא (כל) העולם", כידוע שכל הענינים נבראו בשביל עבודתו של יהודי (במחשבה, דיבור או מעשה) בזמן ומקום מסויים זה דוקא – כיון ש„מה' מצעדי גבר כוננו"[66] (ע"ד „מקדש אד' כוננו ידיך"), [עד שיש ליהודי כח ושליטה לפעול שינוי וחידוש בזמן ובמקום – „ישראל דקדשינהו לזמנים"[67], ועד"ז בנוגע לקידוש המקום (ע"י בנין ביהכנ"ס וכיו"ב)].

ד. עפ"ז מובן החידוש דמצות ביכורים לגבי שאר האופנים בהודאה ושבח לה':

הענין הפנימי ד„ביכורים", שמגלה איך המציאות האמיתית דבנ"י היא דבר אחד עם הקב"ה, ולכן כל פרטיו הם „לפני ה' אלקיך" – משתקף בקיום מצות ביכורים בפשטות (ע"י בנ"י), שאי"ז רק הודאה בדיבור, אלא גם במעשה – שמביאים את הפירות הגשמיים „לפני ה' אלקיך" והם נשארים ברשותו של הקב"ה, הפירות הגשמיים נהפכים לקדושה[68], וזה חודר במציאותו של היהודי המביא את הביכורים, במחשבה דיבור ומעשה שלו – שהוא (היהודי) נעשה ה„אומר" (המקור) שאומר ומזמר את שבחו של הקב"ה – „ועניתָ ואמרתָ לפני הוי' אלקיך", וכל הסובבים, כולל ה„כהן אשר יהי' בימים ההם"[69], וגם הקב"ה בעצמו כביכול, עומדים ומקשיבים למה שהוא אומר,

לא רק כהיחס של בורא ונברא שהנברא מודה לה' על השפעת החיות והחסד, אבל הבורא והנברא נשארים שני דברים נפרדים, כנ"ל.

ע"י קיום מצות ביכורים, מגלים למטה בעוה"ז התחתון, איך שבנ"י (בהיותם נשמות בגופים) הם „ביכורים" („ראשית") דכל העולם, שבשבילם נברא כל העולם.

ה. מזה מובן ענין כללי במצות ביכורים שמקשר אותה עם כללות התומ"צ:

ביכורים מגלים את התכלית דקיום כל התורה ומצוות – שאצל יהודי, גם כפי שהוא נמצא נשמה בגוף בעוה"ז הגשמי, יתגלה שהוא „ביכורים" („ראשית" של כל העולם) – בהיותו דבר אחד עם הקב"ה, „לפני הוי' אלקיך", „ישראל וקוב"ה כולא חד".

ו. יתירה מזו ובעומק יותר:

---

64) עפ"ז יומתק הדין (פאה רפ"א. ביכורים פ"ב מ"ג) שביכורים אין להם שיעור (מן התורה*), „אפילו אשכול אחד ואפילו גרוגרת אחת" (ספרי פרשתנו כו, ב).

65) בשלח טו, יז.

66) תהלים לז, כג. וראה „היום יום" י תמוז. ג אלול. יד חשון. ספר השיחות תשמ"ח ח"ב ע' 529 ואילך. וש"נ. וראה „היום יום" ח"י אלול תורת הבעש"ט בש"פ תבוא תרנ"ב עה"פ והי' כי תבוא גו'.

67) ברכות מט, א.

*) רמב"ם הל' ביכורים פ"ב הי"ז. – ויש סוברים שעניקר ביכורים אף מדבריהם אין לו שיעור (ראה אנציקלופדי' תלמודית בערכו (כרך ג ע' שה), וש"נ).

68) ראה בהנסמן בהערה 42.

69) פרשתנו כו, ג.

זה שבנ"י הם „ביכורים" – „מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר" – הוא אפילו לגבי תורה. ואע"פ ש„בראשית" – „ב' ראשית", „בשביל התורה שנקראת[70] ראשית דרכו ובשביל ישראל שנקראו ראשית תבואתה"[71], „שני דברים קדמו לעולם תורה וישראל, ואיני יודע איזה מהם קודם" – הרי „כשהוא אומר צו את בני ישראל דבר אל בני ישראל אומר אני ישראל קדמו"[72], כיון ש„כל התורה היא ציוויים לישראל"[73].

אמנם אין הפירוש בזה, שישראל, כפי שהם קדמו ולמעלה מהתורה, אין להם שום שייכות עם התורה ח"ו – כמובן מזה גופא שתיבה אחת, „בראשית", כוללת „ב' ראשית", תורה וישראל. ז.א. שאע"פ שבגלוי תורה וישראל הם שני דברים, אבל באמת ובעצם הם דבר אחד: בנ"י קשורים עם תורה („הם חיינו ואורך ימינו"[74]), ותורה קשורה עם בנ"י („כל התורה היא ציוויים לישראל").

והפירוש בזה ש„ישראל קדמו" לתורה הוא – ע"ד סיבה ומסובב כביכול: תורה ניתנה בשביל בנ"י (ציוויים לישראל), ולכן[75] פקו"נ דוחה כל התורה כולה[76], ולא להיפך. קיום התורה אינו שייך ללא בנ"י, צריכים את בנ"י שיקבלו ויקיימו את התורה (שהיא „מורשה קהלת יעקב"[77]). משא"כ קיום ישראל שייך אפילו אם אדם עובר על תומ"צ ח"ו – כמאחז"ל[78] „אע"פ שחטא ישראל הוא", כיון שבנ"י הם נעלים מהתורה [כפי שזה מתבטא בגלוי בענין התשובה, שאפילו מי שעבר ר"ל על התורה, יכול לעשות תשובה, כיון שנשמתו מגיעה מ„מקום" שהוא למעלה מהתורה (כידוע[79] בענין „שאלו לתורה כו' שאלו להקב"ה כו' אמר יעשה תשובה ויתכפר לו"[80])].

אבל כיון שהתורה באה ביחד עם ישראל („ב' ראשית") – אלא שבזה גופא – „ישראל קדמו"[81] – הרי מובן, שעצם מציאותם של ישראל קשורה לתורה [כיון שבנ"י קשורים בעצם עם הקב"ה, ולכן גם עם – חכמתו ורצונו ית'[82] (תורה, שאורייתא וקוב"ה כולא חד[83])], ולכן מציאותם של ישראל עצמם (בהיותם חד עם קוב"ה) מביאה את היהודי לקיום

---

70) משלי ח, כב.

71) פרש"י שבהערה 52. וראה גם תנחומא (באָבער) בראשית ה.

72) ראה תדא"ר פי"ד (וראה ספר השיחות תשמ"ט ח"ב ע' 725 שוה"ג להערה 43).

73) סה"ש תש"ה ע' 121. וראה גם סה"מ ה'ש"ת ע' 61.

74) נוסח ברכת אהבת עולם דתפלת ערבית – ע"פ ל' הכתוב (נצבים ל, כ) „כי הוא חייך ואורך ימיך".

75) ראה גם סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 129 הע' 61.

76) ראה יומא פב, א. כתובות יט, א.

77) ברכה לג, ד.

78) סנהדרין מד, א.

79) ראה סה"מ תרכ"ט ע' שלח ואילך. תש"ה ע' 124 ואילך. ובכ"מ.

80) יל"ש תהלים רמז תשב. ועוד.

81) ועפ"ז אולי יש לומר הפירוש בהקס"ד במדרש „שני דברים קדמו לעולם תורה וישראל) ואיני יודע איזה מהם קודם" (אף שאומר אח"כ „כשהוא אומר צו את בני ישראל . . אומר אני ישראל קדמו") – שכן הוא גם לפי המסקנא (ש„איני יודע איזה מהם קודם"), כי ישראל ותורה חד הם, אלא שבחד גופא ישראל קדמו.

ועוד י"ל: בעבודה יש ב' סדרים, לפעמים תורה קודם לישראל ולפעמים ישראל קודם לתורה (כדלקמן בפנים), ולכן „איני יודע איזה מהם קודם" בסדר העבודה בפועל. אבל לפי שני האופנים הרי „ישראל קדמו" בשרשם למעלה.

82) ראה תניא פ"ד.

83) תניא פ"ד ורפכ"ג בשם הזהר. וראה הנסמן במאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' רפה. וראה זח"א כד, א. ח"ב ס, א. תקו"ז ת"ו (כא, ב). תכ"ב (סד, א). לקו"ת נצבים מו, א. ועוד.

התורה בפועל ובגלוי, כפס"ד הרמב"ם[84] שהרצון הפנימי של יהודי (אפילו במצב שיצרו תקפו) הוא תמיד לקיים את רצון ה' („רוצה להיות מישראל ורוצה הוא לעשות כל המצות ולהתרחק מן העבירות").

אלא שע"ד הרגיל – ענין זה גופא (שישראל קדמו לתורה) מתגלה בפועל ע"י תורה, כי לפי סדר העבודה ע"ד הרגיל לכתחילה (מצד „אדם ישר הולך") צריך יהודי ללמוד תורה ולקיים מצוותי', ועי"ז מתגלית מעלתו של יהודי; אבל גם לולא זה שייך שיהי' גילוי העצם דבנ"י כפי שהם למעלה מהתורה (כפי שזה מתבטא בעבודת התשובה, כנ"ל). והביאור בזה:

בנוגע להלשון[57] „תלת קשרין"[85] אינון מתקשרן דא בדא, קוב"ה אורייתא וישראל", ידועה השאלה[86]: שלשה דברים מתקשרים באמצעות שני קשרים. מהו הלשון „תלת קשרין"? ואחד הביאורים בזה[87]: נוסף על הקשר דישראל עם קוב"ה שנעשה ע"י אורייתא, ישנו גם קשר שלישי בין ישראל וקוב"ה – כפי שישראל הם למעלה מאורייתא, ואדרבה – הם מחברים את התורה עם קוב"ה[88] (שלמעלה מהתורה).

כלומר, בישראל ישנם שתי דרגות: (א) נשמות ישראל כפי שהן יורדות למטה בגוף בעולם הזה הגשמי, שבו הן „יש נברא ממש"[89], ובגלל העלם והסתר העולם, לא נראה בגלוי הקשר שלהם עם קוב"ה, ולכן צריכים לגלות זאת ע"י אורייתא – שגם בהיותה למטה „אורייתא וקוב"ה כולא חד"; (ב) ועי"ז (הקשר דישראל עם אורייתא) – מתגלה העצם דישראל, כפי ש„ישראל וקוב"ה כולא חד", כפי שהם קדמו ונעלים מהתורה. ולכן יש בכחם של בנ"י להשפיע ולחדש בתורה[88], עד שהם מחברים את התורה וקוב"ה שלמעלה מהתורה (כנ"ל).

ויש לומר, שכיון שבנ"י – גם כפי שנמצאים למטה – הם „ביכורים", „לפני ה' אלקיך" – הרי גם למטה ישנו העצם דבנ"י כפי שהם למעלה מהתורה [וזה מתבטא בגלוי בענין התשובה, כנ"ל].

וכמובן גם ממאחז"ל הנ"ל ש„כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם", שזה כולל (בפשטות) כאו"א מישראל, אפילו עם־הארץ[90], שאין לו שייכות גלוי' לתורה. [וכמרומז בלשון חז"ל: אפילו בהדרגא ד„נברא העולם" – שהיתה לפני מתן־תורה ולפני הציווי על לימוד התורה – הוא חייב לומר „בשבילי נברא העולם"].

ויש לומר שזה מתבטא בנוגע לפועל בנוגע לתינוק וקטן בישראל (קודם שמתחיל לדבר ושייך ללימוד התורה בגלוי), ועד"ז קטן בידיעות שעדיין אין לו שייכות גלוי' לתורה (שלא באשמתו ח"ו, אלא תינוק שנשבה לבין העכו"ם[91] – שכיון שהקב"ה העמידו במצב זה ואין

84) הל' גירושין ספ"ב.

85) „צ"ע דבזהר פ' אחרי דע"ג ע"א לא נא' הל' תלת קשרין כ"א תלת דרגין אינון דמתקשרין כו'. אמנם בודאי נמצא באיזה מקום בזהר או בת"ז בל' תלת קשרין, וכפה"נ כ"ק רבינו אדמו"ר זצוקללה"ה נ"ע אמר בכל פעם בל' תלת קשרין כו' שכן נז' הלשון בכל הדרושים" – סה"מ תרנ"ז ס"ע כח.

86) סה"מ תרנ"ז שם.

87) לקו"ש חי"ח ע' 408. חי"ט ע' 264. סה"מ מלוקט ח"ג ע' קנה.

88) ראה לקו"ת שלח מז, רע"ג. סה"מ תש"ה ע' 123. וראה גם סה"מ מלוקט שם. ספר השיחות תשמ"ט ח"ב ע' 725.

89) סה"מ תש"ה שם.

90) ראה תו"כ ופרש"י עה"פ קדושים כ, ב (ד"ה עם הארץ): „עם שבגינו נבראת הארץ".

91) ראה רמב"ם הל' ממרים פ"ג ה"ג.

הוא אשם בכך, לכן אע"פ שעדיין אין לו שייכות גלוי' לתורה, ה"ה ג"כ נמצא בדרגת "ביכורים", ששייך ל"לפני ה' אלקיך", שקדמו ולמעלה מכל ענייני העולם, ואפילו קדמו לתורה, וכל הענינים נבראו "בשבילו".

זאת אומרת, שבעבודת השם בפועל ישנם שני אופנים: (א) ע"ד הרגיל נעשה הקשר דישראל וקוב"ה ע"י אורייתא[92], ולכן "תלמוד תורה כנגד כולם"[93], וישנו חיוב תמידי על כאו"א מישראל ללמוד תורה בכל רגע פנוי[94], כיון שבזה תלוי קיומו ומציאותו. (ב) אבל כאשר מדובר אודות אדם שנמצא במצב – שלא באשמתו – שעדיין אין לו שייכות גלוי' לתורה – נמצא אצלו ענין ה"ביכורים", שבשבילו נברא הכל. ואדרבה – זה גופא מביא אותו לתורה, כנ"ל.

ז. ויש לומר שענין כללי זה במצות ביכורים (גילוי מעלתם של ישראל – "ביכורים" – גם בעוה"ז הגשמי, עד למעלתם שקדמו לתורה) מתבטא גם ב"מקרא ביכורים", הפרשה שאומר מביא הביכורים: "וענית ואמרת לפני ה' אלקיך, ארמי אובד אבי וירד מצרימה גו' ויוציאנו ה' ממצרים גו' ויתן לנו את הארץ הזאת גו'"[95] – שאלו (ירידת יעקב למצרים ויציאת מצרים והכניסה לארץ ישראל) הם ענינים כלליים הקשורים עם כל בנ"י בכל הדורות[96];

תוכן הקריאה הוא, שלמרות ש"ארמי אובד אבי", ויעקב נמצא אצל לבן, ו"לבן ביקש לעקור את הכל כשרדף אחר יעקב כו'"[97], ולאח"ז ("ועוד אחרים באו עלינו לכלותינו"[97]) "וירד מצרימה ויגר שם במתי מעט" ("בשבעים נפש"[97]) – שכל זה הי' לפני מתן־תורה – הרי לא רק שזה לא פגע ביעקב ובניו, אלא אדרבה: "ויהי שם לגוי גדול עצום ורב"[29], הן בכמות והן באיכות,

[החל עוד בזמן יעקב, שזכה ש"מטתו שלימה"[98], עד שכאשר הי' ליעקב חשש בזה, "אמרו לו בניו: שמע ישראל (ישראל סבא) ה' אלקינו ה' אחד, כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד, באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד"[99] – שגם בהיותם במצרים, "אין בלבנו אלא אחד" – שלימות האחדות עם הקב"ה, "לפני ה' אלקיך"];

וגם לאח"ז – אע"פ ש"וירעו אותנו המצרים וגו'"[100], במיצרים וגבולים[101] דעולם, הרי "ויוציאנו ה' ממצרים ביד חזקה ובזרוע נטוי' ובמורא גדול ובאותות ובמופתים", עד "ויביאנו אל המקום הזה ויתן לנו את הארץ הזאת ארץ זבת חלב ודבש"[102] – שבחר בבנ"י כ"ביכורים" דכל העולם[103]; ולכן מביאים בנ"י – מדה

---

92) וי"ל שעל דרגא זו אחז"ל (חולין צב, א) "עלין שבה אלו עמי הארץ . . דאלמלא עליא לא מתקיימין אתכליא". ועפ"ז מובן שאין זו סתירה למאחז"ל הנ"ל ש"כל אחד ואחד חייב לומר כו'", שכולל בפשטות גם ע"ה.

93) פאה פ"א מ"א.

94) סנהדרין צט, א.

95) פרשתנו כו, ה ואילך.

96) כמאחז"ל בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים (משנה פסחים קטז, ב).

97) פרש"י עה"פ.

98) ויק"ר פל"ו, ה. פרש"י ויחי מז, לא. וראה פסחים נו, א. ועוד.

99) פסחים שם.

100) פרשתנו שם, ו.

101) ראה תו"א וארא נז, ב ואילך. בשלח סד, א־ב. יתרו עא, ג ואילך. ובכ"מ.

102) פרשתנו שם, ח־ט.

103) ועפ"ז יומתק המשך הכתובים שלאחרי זה (שם, יח־יט) – "וה' האמירך (מלשון חשיבות, אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם – ברכות ו, א) להיות לו לעם סגולה גו', ולתתך עליון על כל הגוים אשר עשה". וכן להלן כח, א.

כנגד מדה[104] – "ראשית פרי האדמה אשר נתתה לי ה' והנחתו לפני ה' אלקיך"[40].

וענין זה מגלה שבנ"י – גם לפני מתן־תורה, לפני שקבלו שייכות גלוי' לתורה למטה[105] – הם בדרגת "ביכורים", שקדמו לכל דבר, אפילו לתורה, וזה מתבטא בגלוי עי"ז ש"ויהי שם לגוי גדול עצום ורב", ואח"כ "ויוציאנו ה' ממצרים ביד חזקה ובזרוע נטוי' ובמורא גדול ובאותות ובמופתים", עד ש"ויביאנו אל המקום הזה ויתן לנו את הארץ הזאת ארץ זבת חלב ודבש".

ח. עפ"ז יומתק גם הדין בביכורים, ש"הביכורים טעונין כלי"[106], כמ"ש[26] "ושמת בטנא", ובזה גופא הדין הוא, ש"הביאם בכלי מתכות [כמנהג העשירים ש"מביאים ביכוריהם בקלתות של כסף ושל זהב"[107] נוטל הכהן הביכורים וחוזר הכלי לבעליו, ואם הביאם בכלי ערבה וחלף וכיוצא בהן [כמנהג העניים[107] הרי הביכורים והסלים לכהנים"[108]:

שלימות[109] הגילוי דמעלתן של ישראל בבחי' "ביכורים" היא בזה, שגם כפי שהם נמצאים ב"כלי", נשמה בכלי הגוף (מוגבל), עד אפילו בכלי עני (אין עני אלא בדעת[110]), ניכר שם איך שהם "ביכורים". ואדרבה: "הביכורים טעונין כלי" – הביכורים באים "לפני ה' אלקיך" דוקא על ידי כלי.

עד שדוקא כלי שעשוי מדברים הכי פשוטים (מעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו) מתאחד עם הביכורים, באופן ש"הביכורים והסלים לכהנים", שגם הכלי עצמו נעשה בדרגת "לפני ה' אלקיך".

ויתירה מזה: עי"ז נפעל שיהי' "ושמת בטנא", טנא ר"ת טעמים נקודות אותיות[111] – שתהי' שלימות התורה, נוסף על אותיות ונקודות התורה – גם טעמי התורה, ובאופן ד"ושמת" את ה"ביכורים" – שיהודי "מונח" בפנימיות ב(טעמים נקודות אותיות ה)תורה.

ט. ע"פ הנ"ל תובן (בעומק יותר) השייכות דמצות ביכורים עם המשך הפרשה אודות הברית על כללות התומ"צ [נוסף על האמור לעיל (ס"ה), שביכורים מבטאים את התוכן דכל התומ"צ]:

"ביכורים" – המעלה העצמית דישראל (שקדמו לתורה) – הוא ההתחלה והיסוד דכל התורה והמצוות; כיון ש"ישראל וקוב"ה כולא חד", עושה הקב"ה (לכתחילה) כריתת ברית עם בנ"י שמאחדת את הקב"ה עם בנ"י (כהאחדות דשני חלקי הברית), באופן גלוי גם למטה, וזה מתבטא בפועל ובגלוי עי"ז ש"ושמרתם את דברי הברית הזאת", בנ"י מקבלים על עצמם ומקיימים את התורה ומצוות של הקב"ה, "היום הזה ה' אלקיך מצוך לעשות את החוקים האלה ואת המשפטים ושמרת ועשית אותם בכל לבבך ובכל נפשך" (באופן שחודר בהם

104) ראה סוטה ח, ב. ט, ב. וש"נ. ועוד.

105) דאף שהאבות קיימו כל התורה כולה עד שלא ניתנה (ראה יומא כח, ב. קידושין פב, א), הי' זה ברוחניות ולא פעל זיכוך בחפצא הגשמית של העולם (ראה בארוכה לקו"ש חט"ז ע' 212 ואילך. וש"נ).

106) ל' הרמב"ם הל' ביכורים פ"ג ה"ז, מספרי פרשתנו כו, ב.

107) ביכורים פ"ג מ"ח.

108) רמב"ם שם ה"ח.

109) בהבא להלן, ראה בארוכה לקו"ש חכ"ט ע' 145 ואילך.

110) ראה נדרים מא, א.

111) מגלה עמוקות אופן נג. או"ת להה"מ פרשתנו (נו, ב). וראה גם ספר השיחות תשמ"ט ח"ב ע' 694.

לגמרי), כך שרואים בגלוי בעולם איך ש„וה' האמירך היום להיות לו לעם סגולה גו' ולתתך עליון על כל הגוים אשר עשה לתהלה ולשם ולתפארת"[112].

י. ובזה תובן גם – בפרטיות יותר – השייכות דביכורים לדרשת רש"י עה"פ „היום הזה ה"א מצוך" – „בכל יום יהיו בעיניך חדשים כאילו בו ביום נצטוית עליהם"[113]:

כמדובר לעיל (ס"ג), שכיון שתכלית בנ"י – בהיותם „ביכורים" – היא בהם עצמם, והכל נברא עבורם, מובן לכן שכל פרט בחיי יהודי (אפילו כזה שאין לו עדיין שייכות גלוי' לתורה) – כל רגע בזמן, כל נקודה במקום, כל מחשבה דיבור או מעשה יחיד, יש לו תכלית בו עצמו (ואינו אמצעי לדבר אחר), ז.א. שזהו דבר חדש לגמרי (מצד התכלית שיש בפרט זה עצמו), עליו חל החיוב לומר „בשבילי (בשביל פרט זה) נברא העולם", ז.א. שכל עניני העולם, כל הרגעים בזמן וכו' נכללים ברגע אחד זה.

ומזה מובן, שהכח לפעול ש„בכל יום יהיו (תומ"צ) בעיניך חדשים" (אע"פ שעשה עבודה זו גם לפני זה) – בא דוקא מיהודי („ביכורים"), כיון שבנוגע לכל עניני העולם – כיון שאין הם תכלית לעצמם, אלא אמצעי לדבר אחר (בשביל ישראל ובשביל התורה), ייתכן שיום (ועאכו"כ רגע) בזמן יהי' המשך לעבודה דיום שלפנ"ז, או הכנה ואמצעי ליום שלאחרי זה;

דוקא בכוחם של בנ"י לפעול ש„בכל יום יהיו בעיניך חדשים", חידוש אמיתי [בדוגמת החידוש בכל יום ובכל רגע בהתהוות יש מאין ע"י הקב"ה עצמו[114]] ובכל יום, שזה כולל גם בכל רגע ורגע, באופן שהרגע החדש נעשה התחלה חדשה בעבודתו בתומ"צ שכולל את כל הרגעים עד סוף וסיום עבודתו.

בדוגמת מה שדוקא בכחם של בנ"י לחדש בתורה עצמה (בהיותם קודמים לה), ועד גם – לפעול חידוש בלומד התורה עצמו, שנעשה כאדם חדש ממש (ע"י לימוד התורה שלו), ובכל יום ורגע – באופן חדש.

יא. ובזה יובן גם הביאור בשם הפרשה „תבוא":

אע"פ ש„תבוא (אל הארץ)" הוא הכנה והקדמה לקיום המצוות בכניסה לארץ ישראל – אבל בהיותו פעולה וסדר העבודה של יהודי, יש בזה („תבוא") גופא תכלית לעצמו (נוסף לכך שזוהי הקדמה להבא לאח"ז), שכולל (בפרט זה) את כל עניני העבודה.

וזהו גם התוכן דתיבת „תבוא" עצמה: גם בתחלת עבודתו של יהודי, כאשר הוא אוחז רק ב„תבוא" (עוד קודם שמקיים מצוה) – צריך הוא „להכנס" (תבוא) בזה בפנימיות[115], בידעו שב„תבוא" גופא נמצאת תכלית עבודתו ברגע זה, שכוללת – ורק נותנת כח – לעשות את העבודה שלאחרי זה: „וירשתה וישבתה בה", והמצוה דהבאת ביכורים ומקרא ביכורים, עד – כללות קיום הברית בהמשך הפרשה.

ולהוסיף, ששם הפרשה „תבוא"[116] מרמז ש„תבוא" הוא באופן ודאי (אין המדובר כאן אודות הציווי להכנס לארץ

112) פרשתנו כו, יח־יט.
113) כנ"ל ס"א.

114) ראה סה"מ עטר"ת ע' תמד. ה'ש"ת ע' 117 ואילך.
115) ראה לקו"ש חי"ט ע' 245.
116) ראה לעיל הערה 22.

ישראל) – ו„כי" מגלה את הסדר שבו זה יהי' – ודבר ודאי שיהי' „תבוא אל הארץ וירשתה וישבת בה", ובאופן ד„והי' כי תבוא" – אין והי' אלא מיד[117], עד שמיד מקיימים את מצות ביכורים.

*

יב. לענין הנ"ל ישנה שייכות מיוחדת עם חודש אלול – הזמן דחשבון הנפש[118] על השנה שעברה וההכנה לשנה הבאה:

חודש אלול – ר"ת „אני[119] לדודי ודודי לי"[120] – הוא זמן שבו כאו"א מישראל מרגיש קרוב להקב"ה, וקירבה הקשורה עם אהבה וחיבה, כמודגש בהביטוי „דודי"[121]. וכמשל הידוע של אדמו"ר הזקן[122], שבחודש אלול הקב"ה הוא כ„מלך בשדה", „ואז רשאין (ויכולים[123]) כל מי שרוצה להקביל פניו והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם", וכל אחד יכול לבקש ממנו כל מה שהוא צריך.

ובזה מודגש עוד יותר התוכן ד„ביכורים" – התאחדות בנ"י עם הקב"ה ומתוך קירוב ואהבה („דודי") מצד היוקר של בנ"י אצל הקב"ה; ובנוסף לכך הרי אין בזה שום תנאים, שצריך להיות תלמיד חכם, לומד תורה או מקיים מצוות וכיו"ב, אלא „כל מי שרוצה" יכול לקבל את פניו והוא „מקבל את כולם בסבר פנים יפות". וענין זה מדגיש את המעלה העצמית דבנ"י – בהיותם „ראשית תבואתה" דהקב"ה – הרי הם מאוחדים עמו באהבה עמוקה (מבלי הבט על מעמדם ומצבם בגלוי ובחיצוניות).

וענין זה נמצא בהדגשה יתירה בכך ש„אני לדודי ודודי לי" (ר"ת אלול) מתחיל ב„אני" – עצם המהות של יהודי, כפי שהוא נמצא ב„אני" (המציאות) שלו, בכל מצב שהוא – הרי הוא נמשך ומתקשר מעצמו (באתערותא דלתתא) עם „דודי" (הקב"ה), וזה (ה„אני לדודי") דוקא מביא אח"כ גם את ה„ודודי לי", הקשר והאהבה דהקב"ה לבנ"י. וכמ"ש[124] „כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם": עי"ז ש„לב האדם" התחתון משתוקק באהבה „לאדם" העליון – „אני לדודי", ה"ז מביא אח"כ את ה„ודודי לי" ד„לב האדם" העליון „לאדם" התחתון.

ויש לומר, שזה שיש בכחו של יהודי (כפי שהוא במעמד ומצב ד„אני") לפעול זאת (עד גם לעורר את ה„ודודי לי") – מבטא את כחו בהיותו „ביכורים" שנמצאים „לפני ה' אלקיך", „ישראל וקובה כולא חד"; ובכדי שלא יהי' „נהמא דכיסופא"[125], ה"ז בא בגילוי עי"ז שיהודי נמצא למטה בעולם שמעלים ומסתיר על שייכותו הגלוי' עם הקב"ה, בכדי שהוא – ע"י עבודתו („אני") – יגלה זאת.

ועד שזה מביא גם שלימות בקיום

---

117) ספרי ריש פרשנו.

118) ראה סה"מ תרצ"ו ס"ע 141 ואילך. תרח"ץ ס"ע סו. סה"מ אידיש ע' 75. 129. וראה לקוטי מהרי"ל הל' ימים הנוראים. ל"ת להאריז"ל עה"פ ובכתה גו' ירח ימים (תצא כא, יג). טוא"ח ר"ס תקפא. לקו"ת פ' ראה לב, א.

119) שה"ש ו, ג.

120) אבודרהם סדר תפלת ר"ה ופירושה פ"א. סדר היום (בסדר ר"ח אלול). הנסמן בסה"מ מלוקט ח"ב ע' פב הערה 67.

121) ראה ב"ח לטור שבהערה 118.

122) לקו"ת שם.

123) הוספת־ביאור כ"ק מו"ח אדמו"ר בסה"מ ה'ש"ת ע' 167.

124) משלי כו, יט.

125) ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. לקו"ת צו ז, רע"ד.

התומ"צ – כמרומז בחמשת הראשי תיבות ד„אלול" כנגד תורה עבודה וגמילות חסדים, תשובה וגאולה (כמדובר בשנים שעברו[126]) – כמרומז במלה „לב"[127] (מקום משכן האהבה ד„דודי" (אהבה) – „לב האדם לאדם"), שהוא בגימטריא כ"ב בצירוף י', ויש לומר שזהו כנגד כ"ב אותיות התורה שמתגלים ע"י עשר כחות נפשו של יהודי, שעי"ז נעשה ביחד – „לב" – ישראל אורייתא וקוב"ה כולא חד, שאז ישנה שלימות גילוי ההתאחדות ד„לב האדם לאדם", „אני לדודי ודודי לי".

יג. ומזה ישנו לימוד לפועל – בנוגע לחשבון הנפש שכל אחד צריך לערוך בחודש אלול על העבודה דשנה שעברה, על מנת להשלים את החסר או את מה שלא נעשה בשלימות; וגם לערוך הכנות מתאימות לעבודת השנה הבאה:

ובהתחשב בכך שכאו"א מישראל הוא „ביכורים" שאותם צריכים להביא „לפני הוי' אלקיך" לבית המקדש, וזה צריך לחדור בכל חייו, גם בעניני החול שלו – לא רק בימי השבת והימים־טובים, לא רק בחודש אלול וחודש תשרי (המרובה במועדות[128]), אלא במשך כל השנה – מובן עד כמה צריך הוא להזהר בכל מה שהוא עושה.

ואפילו כאשר מדובר אודות מחשבה, דיבור או מעשה יחידי שנראה פחות ערך בהשוואה לשאר מחשבותיו, דיבוריו או מעשיו – אבל כאשר מתבונן כראוי, שגם מחשבה, דיבור או מעשה זה הוא חלק מ„ביכורים" שמובאים לבית המקדש, לפני ה' אלקיך – והכהן אשר יהי' בימים ההם מקפיד על כל תנועה שלו – ודאי שישתדל ויתחזק שכל דבר הכי קטן, כל פרט בהנהגתו, ייעשה במלוא תשומת הלב והזהירות.

ואם כן הוא בכל ימי השנה, הרי כמה פעמים ככה צריכה להיות האחריות והזהירות – ביחד עם הזכות – בעמדנו בחודש אלול, חודש החשבון דכל השנה שעברה, וחודש ההכנה לכל השנה הבאה, ובפרט בשנים עשר הימים האחרונים דחודש אלול שהם כנגד י"ב החדשים, יום לחודש[129] – מובן עוד יותר, עד כמה צריכים לייקר כל רגע ביום (בהיותו כנגד חודש שלם), בעשיית חשבון הנפש המתאים וההכנה לשנה הבאה!

ובפרט שנוסף על חודש הסגולה אלול – הרי זו שנת תנש"א, ר"ת הי' תהא שנת נפלאות אראנו, והכנה לשנת תשנ"ב, ר"ת תהא שנת נפלאות בכל. ויש להוסיף בינה – עם מעלת הבינה לגבי חכמה (ראי', אראנו), וחיבור שניהם יחד – הבן בחכמה וחכם בבינה, כמבואר בכ"מ[130].

ונוסף על עבודת עצמו בכל הנ"ל, צריכים לדאוג גם להשפיע על יהודים אחרים שמסביבו, שגם הם יעשו את עבודתם בשלימות בחודש אלול, ובימי הסליחות, ואח"כ גם בחודש תשרי.

ועוד ועיקר – לעורר שוב אודות ההשתדלות לספק את צרכי החג לכל המצטרכים לכך, ולפני זה – הצרכים דראש השנה („אכלו משמנים ושתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו"[131]),

---

126) לקו"ש חכ"ט ע' 272 ואילך. וש"נ.

127) ולהעיר, שהמשל דמלך בשדה הוא בלקו"ת דף לב.

128) ראה ב"י או"ח סתצ"ב (ד"ה ומ"ש). שו"ע אדה"ז שם ס"ב.

129) ספר השיחות תש"ג ע' 177. 179.

130) ספר יצירה פ"א מ"ד. וראה סה"מ תרנ"ט ע' עד ואילך. ועוד.

131) נחמי' ח, י. וראה לקו"ש חי"ד ע' 369 ואילך.

ועד"ז בימים שבינתיים ובמשך כל חודש תשרי.

יד. בכל הנ"ל נוסף לימוד מיוחד בנוגע להגאולה, שצריכה לבוא תיכף ומיד ממש (ע"פ כל הסימנים):

השלימות ד„תבוא אל הארץ" (וקיום מצות ביכורים בפשטות) תהי' בגאולה האמיתית והשלימה, כפי שהי' „כימי צאתך מארץ מצרים"[132], כמדובר בפרשת ביכורים.

כיון שזהו ענין הכי עיקרי שהזמן גרמא – כי ע"פ כל הסימנים היתה הגאולה צריכה לבוא כבר לפני זמן רב – מובן שה„ועניתָ ואמרת לפני ה' אלקיך", ובפרט בחודש אלול כאשר „רשאין כל מי שרוצה להקביל פניו והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם" – צריכה להיות במיוחד הבקשה (בקול רם) „עד מתי"?!... שתבוא כבר הגאולה בפועל ממש!

והיות שה„ועניתָ ואמרת" בא מיהודי – שהוא „ביכורים" לה', „כולא חד" עם הקב"ה, וה„ועניתָ ואמרת" נאמר „לפני הוי' אלקיך" (כולל בפירושו לפני – בפנימיותו, כנ"ל) – מובן שה„ועניתָ ואמרת" יש בכחו להביא את הגאולה בפועל [כפי שה„ונצעק אל ה'"[133] בגלות מצרים „וישמע ה' את קולינו גו' ויוציאנו ביד חזקה גו' ויביאנו גו' ויתן לנו את הארץ הזאת"], עד יתירה מזה – ש„טרם יקראו ואני אענה"[134]: היות שישנה המציאות דקורא (יהודי), והוא נמצא במצב ד„יקראו", אין הקב"ה ממתין עד שתהי' הקריאה בפועל, אלא „טרם יקראו ואני אענה".

ואע"פ שידוע פתגם רבותינו נשיאינו (שנדפס ומפורסם[135]), ש„לא ברצוננו הלכנו לגלות ולא ברצוננו נצא מהגלות, אלא ברצון ה' כו'" – הרי זה מדובר כפי שיהודי נמצא עם הרצון הפרטי שלו („רצוננו", שהוא נפרד ח"ו מרצון ה') בעולם הזה הגשמי בעובדין דחול וכו'; אבל כפי שיהודי הוא „חד" עם קוב"ה, ובפרט בחודש אלול (שאז יש מצב ד„אני לדודי ודודי לי") אין לו את רצונו הפרטי, אלא בלשון המשנה[136] – „עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו" – רצונו של הקב"ה הוא רצונו של יהודי ורצונו של יהודי הוא רצונו של הקב"ה – יש בכחו של יהודי ל(פעול על הקב"ה ל)בטל את הגלות ולהביא את הגאולה תיכף ומיד ממש!

– ענין הגלות הרי אינו שייך ליהודי כלל וכלל. כיון שמקומו של יהודי הוא – סמוך על שולחן אביו[137], „לפני ה' אלקיך" בבית המקדש. וזה שהקב"ה עשה גלות הוא בכדי לעורר את עבודתו של יהודי לגלות בעולם שהוא „ביכורים" לה', ו„ישראל וקוב"ה כולא חד", ועי"ז – לבטל מיד את הגלות, ולהוציא את כל הענינים הטובים והנעלים שנמצאים בגלות, עד – לעשות מ„גולה" שתהי' „גאולה" (ע"י גילוי האל"ף דאלופו של עולם – הכוונה העליונה – בגלות[138]), המעלה דתשובה שבאה ע"י הירידה בגלות.

ואע"פ ש„אחטא ואשוב כו' אין

---

132) ל' הכתוב – מיכה ז, טו.

133) פרשתנו כו, ז.

134) ישעי' סה, כד. וראה רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ז.

135) שיחת ג' תמוז תרפ"ז – נדפסה בסה"מ תרפ"ז ע' קצו. ובכ"מ.

136) אבות פ"ב מ"ד.

137) ראה ברכות ג, סע"א.

138) ראה לקו"ת בהעלותך לה, ג. ובכ"מ.

מספיקין בידו לעשות תשובה"[139] – אבל הקב"ה שלח את בנ"י לגלות („לא ברצוננו הלכנו לגלות" כנ"ל) – אלא זה בא עי"ז ש„נורא עלילה על בני אדם"[140] רק בכדי להעלות את בנ"י למעלה יותר; ובמילא, ע"י „וענית ואמרת" של יהודי יש בכחו לבטל את ההעלם והירידה לפי שעה דגלות, ולהכניס את האל"ף – אלופו של עולם, לגלות בזה את – הגאולה האמיתית והשלימה.

ויהי רצון, שע"י ה„וענית ואמרת" דיהודי, שמבקש וצועק להקב"ה: אנא רחם והוצא כבר את בנ"י מהגלות, והבא כבר את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו –

ויהי רצון מהשם שזה יפעל את פעולתו, ויביא את הגאולה תיכף ומיד ממש, וכל בנ"י, וכאו"א מישראל, הולכים – „תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה וירשת וישבת בה, ולקחת מראשית כל פרי האדמה גו'",

„וענית ואמרת" – שיהי' תיכף ומיד ממש.

---

139) משנה סוף יומא.
140) תהלים סו, ה. תנחומא וישב ד.

לעילוי נשמת

מרת **ליבא נסא (לידי'ה)** ב"ר **אברהם נחמי'** ע"ה

פישביין

נפטרה ביום י"ז מנחם-אב ה'תשפ"ד

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י משפחתה שיחיו

לעילוי נשמת

ותיק וחסיד אי"א עוסק בצ"צ באמונה

מסור ונתון לעשות צדקה וחסד

בעל מעשים ומרץ ורב פעלים

הרה"ח התמים ר' **שניאור זלמן** ע"ה

בן הרה"ח התמים ר' **יצחק אלחנן** הלוי הי"ד

שגלוב

מקושר מאוד לכ"ק אדמו"ר מה"מ מליובאוויטש

ממיסדי ומנהלי הארגון "פרי"

לקרב את היהודים עולי רוסיא לאביהם שבשמים

ולהכניסם בבריתו של אאע"ה

המדריך והמשפיע שלהם ורבים השיב מעון

הפיץ תורה ע"י שיעוריו הרבים

ממנהלי ופעילי מבצע תפילין וכו'

השקיע כוחות רבים לטובת שכונת המלך

ולחיזוק כבוד רבני ליובאוויטש

זכה להעמיד דורות חסידים ואנשי מעשה

נפטר בשם טוב

כ"א תמוז ה'תשס"ו

ת' נ' צ' ב' ה'

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלימה".

מעיין חי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770, על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלת קהילות בשבת, בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שנגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת "אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"
ושיחת ש"פ שופטים ה'תנש"א
מדור מיוחד לספרים וחוברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: http://www.moshiach.net/blind

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

מוקדש להתגלותו המיידית לעיני בשר של

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח שליט"א

למטה מעשרה טפחים ומתוך חיים נצחיים

ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו תיכף ומיד ממש

*

לזכות

הוו"ח ר' **שמואל** שיחי' בן **טשארנא גיטל** ע"ה **סטראל**

לרגל יום ההולדת שלו לאויוש"ט,

ביום י"ט אלול **הי' ת**הא **שנת פ**לאות **ד**גולות

לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק

ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

*

נדפס ע"י זוגתו

מרת **מלכה שיינדל** תחי'

ומשפחתם שיחיו **סטראל**

*

הי' שותף בהפצת "דבר מלכות"

להשיג השיחות, להקדשות ולפרטים נוספים טל.: **(718) 753-6844**

הוכן לדפוס ע"י

יוסף יצחק הלוי בן אסתר שיינדל

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

כתובתינו באינטרנט: http://www.torah4blind.org